

ประวัติตำบลวังตะกอ

ประวัติความเป็นมาของตำบลวังตะกอ จากการบอกเล่าสืบทอดกันมาจากผู้เฒ่าผู้แก่หลายชั่วอายุคน สามารถถ่ายทอดประวัติความเป็นมาของตำบลวังตะกอได้ดีพอสมควร มีความสัมพันธ์กับประวัติเมืองหลังสวน มีเอกสารในประวัติเมืองหลังสวนบางตอน

ในสมัยก่อน มีกลุ่มชน กลุ่มบุคคล รวมตัวกันเป็นชุมชน ตั้งอยู่ ณ ริมแม่น้ำหลังสวน ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญและสายหลักของเมืองหลังสวน แม่น้ำเป็นหัวใจของการทำมาหากิน การค้าการขาย การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันจึงเกิดชุมชนกลุ่มหนึ่ง รวมตัวกันจัดตั้งเป็นชุมชน มีผู้คนอาศัยเป็นจำนวนมาก อาศัยแม่น้ำหลังสวนเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าและแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน ชาวเรือส่วนมากที่ได้ผ่านไปมาทางน้ำมักจะแวะพักค้างคืนและจอดเรือตามริมฝั่งที่มีน้ำลึก ๆ เรียกตามภาษาถิ่นว่า “วัง” และบริเวณ “วัง” มีต้นไม้ชนิดหนึ่งเป็นไม้ยืนต้นเปลือกของผลจะมีลักษณะเป็นหนามห่อหุ้มรอบ ๆ เมล็ด เรียกว่า “ต้นกอ” ขึ้นบริเวณริมแม่น้ำที่เป็นวังน้ำวน มีกิ่งก้านใบปกคลุมบริเวณ “วังน้ำวน” ให้ความร่มรื่นเป็นที่กำบังแสงแดดได้เป็นอย่างดี ทำให้ชาวเรือนิยมมาจอดเทียบเรือบริเวณนี้กันมาก ทำให้บริเวณดังกล่าวกลายเป็นชุมชนและท่าเรือสำหรับค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันของชาวบ้านในท้องถิ่นและชาวเรือต่างถิ่น ทำให้ท่าเรือแห่งนี้เปรียบเสมือนตลาดน้ำแห่งหนึ่งในสมัยนั้น ซึ่งชาวเรือต่าง ๆ ที่ผ่านไปมาผ่านไปมักจะเรียกชุมชนนี้ว่า “วังกอ” หรือ “ตลาดวังกอ” คงจะนำคำว่า “วัง” และคำว่า “ต้นกอ” มารวมกันแล้วใช้เรียกกันจนติดปากว่า “วังต้นกอ” ต่อมาเรียกผิดเพี้ยนมาเป็น “วังตะกอ” จนถึงปัจจุบันนี้

ตามประวัติเมืองหลังสวนในสมัยนั้น ปี พ.ศ. 2420 โปรดเกล้าฯ และพระราชทานสัญญาบัตรแต่งตั้ง นายคอซิมเติก เป็นพระจรรยาภิเศก เป็นผู้ว่าราชการเมืองหลังสวน และในสมัยนั้นผู้คนในเมืองหลังสวนและชุมชน “ตลาดวังตะกอ” ได้รับความเดือดร้อนจากการปล้นสดมภ์ของกลุ่มโจร อั้งยี่ (ยี่หีนหัวควาย) ลักวัวลักควายของชาวบ้านและปล้นคนเขี่ยสายเงินที่เข้ามาทำการค้าขายกับ “ตลาดวังตะกอ” ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านอย่างมาก

ในสมัยต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2437 ในสมัยรัชกาลที่ 5 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานุพิตว์รังสรรค์ ทรงนิพนธ์รายละเอียดของเมืองหลังสวนไว้ในหนังสือ “ชีววัฒน์” ในตอนหนึ่งของหนังสือได้กล่าวถึง “ตำบลวังตะกอ” ความว่า “ถึงขึ้นไปทางฝั่งเหนือถึงเขาเล็กที่ตำบลวังตะกอเรียกว่า บ่อเงิน บ่อทอง ดินเขาลงมาถึงน้ำเป็นศิลาแดงเวียงชะวาดที่ตรงชะวาดนั้นน้ำเชี่ยว เวลานั้นลลิกประมาณ 4 - 5 วา ข้างใต้น้ำเรียกว่า บ่อทอง ชะวาดเหนือน้ำเรียกว่า บ่อเงิน” และต่อมาชุมชนตลาดวังตะกอได้เปลี่ยนแปลงตามสภาพธรรมชาติการปกครอง การคมนาคมจึงได้ย้ายตลาดวังตะกอไปที่ “ท่าตันโศ” บริเวณตลาดหลังสวนปัจจุบัน และในเวลาเดียวกันนั้น วัดอยู่ทางทิศตะวันตกของตลาดวังตะกอ เรียกว่า “วัดลุ่ม” จึงได้ย้ายวัดและชุมชนมาตั้งในที่แห่งใหม่คือ ชุมชนบ้านนอกไธ หมู่ที่ 3 ซึ่งมีการเปลี่ยนชื่อวัดกันหลายครั้ง จนกระทั่งเปลี่ยนมาเป็น “วัดสมุหเขตดาราม” (วัดหัววัง) จนถึงปัจจุบันนี้

